Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 8 maja 2014 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Karta praw podstawowych Unii Europejskiej — Zasady równości i niedyskryminacji — Wprowadzanie w życie prawa Unii — Zakres stosowania prawa Unii — Brak — Brak właściwości Trybunału

W sprawie C-483/12

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Grondwettelijk Hof (Belgia) postanowieniem z dnia 18 października 2012 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 października 2012 r., w postępowaniu:

Pelckmans Turnhout NV

przeciwko

Walter Van Gastel Balen NV,

Walter Van Gastel NV,

Walter Van Gastel Lifestyle NV,

Walter Van Gastel Schoten NV,

przy udziale:

Ministerraad,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano (sprawozdawca), prezes izby, A. Borg Barthet, M. Berger, S. Rodin i F. Biltgen, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Pelckmans Turnhout NV przez G. Philipsena, advocaat,

* Język postępowania: niderlandzki.

— w imieniu Walter Van Gastel Balen NV, Walter Van Gastel NV, Walter Van Gastel Lifestyle NV i Walter Van Gastel Schoten NV przez P. Wytincka, P. Verstraetena oraz D. Dobson, advocaten,

— w imieniu rządu belgijskiego przez T. Materne'a oraz J.C. Halleux, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez J.F. De Bocka oraz V. De Schepper, advocaten,

— w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz J. Möllera, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez W. Roelsa oraz E. White'a, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 ust. 3 TUE oraz art. 20 i 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą"), odczytywanych w świetle art. 15 i 16 karty, a także art. 34–36 TFUE, 56 TFUE i 57 TFUE.

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Pelckmans Turnhout NV (zwaną dalej „Pelckmansem") a Walter Van Gastel Balen NV, Walter Van Gastel NV, Walter Van Gastel Lifestyle NV i Walter Van Gastel Schoten NV, z których to spółek wszystkie prowadzą działalność w sektorze ogrodniczym.

Belgijskie ramy prawne

3 Artykuł 8 loi du 10 novembre 2006 relative aux heures d'ouverture dans le commerce, l'artisanat et les services (ustawy z dnia 10 listopada 2006 r. w sprawie godzin otwarcia w handlu, rzemiośle i usługach, *Belgisch Staatsblad* z dnia 19 grudnia 2006 r., s. 72879, zwanej dalej „LHO") ma następujące brzmienie:

„Dostęp konsumenta do jednostki oddziału, bezpośrednia sprzedaż towarów lub usług konsumentowi i dostawa do domu są zabronione przez nieprzerwany okres dwudziestu czterech godzin, który rozpoczyna się w niedzielę o godzinie piątej lub o godzinie trzynastej i kończy się następnego dnia o tej samej godzinie".

4 Artykuł 9 LHO przewiduje:

„Kupiec lub usługodawca może wybrać inny dzień wolny w tygodniu niż dzień określony w art. 8, który w wybranym dniu rozpoczyna się o godzinie piątej lub o godzinie trzynastej i kończy się następnego dnia o tej samej godzinie".

5 Artykuł 13 LHO stanowi:

„Kupiec lub usługodawca, który wybiera inny dzień wolny w tygodniu niż dzień określony w art. 8, w sposób wyraźny i widoczny z zewnątrz wskazuje dzień wolny i godzinę rozpoczęcia".

6 Artykuł 14 LHO ma następujące brzmienie:

„Kupcy i usługodawcy, którzy nie wybrali innego dnia niż niedziela jako dnia wolnego w tygodniu, mogą odstąpić od obowiązku, o którym mowa w art. 8, jeżeli świadczą niedzielny dyżur w swoim zawodzie”.

7 Artykuł 16 LHO stanowi:

„§ 1. Zakazy wymienione w art. 6 i 8 nie mają zastosowania do:

a) sprzedaży w mieszkaniu innego konsumenta niż kupującego, pod warunkiem że sprzedaż odbywa się w zamieszkanej części mieszkania, która służy wyłącznie do celów prywatnych;

b) sprzedaży w mieszkaniu na zaproszenie konsumenta, o którą konsument uprzednio wyraźnie poprosił sprzedającego w celu wynegocjowania zakupu towaru lub usługi;

c) sprzedaży i świadczenia usług w jednostkach oddziałów spółek transportu publicznego oraz na dworcach prowadzonych bezpośrednio lub pośrednio przez NGBE-Holding lub jej spółki zależne, także w kompleksie nieruchomości, w którym znajdują się te dworce;

d) sprzedaży i świadczenia usług na lotniskach i w strefach portowych służących do międzynarodowego przewozu podróżnych;

e) świadczenia usług w wypadku pilnej konieczności;

f) sprzedaży na stacjach paliw lub w jednostkach oddziałów na terenie autostrad asortymentu ogólnych środków spożywczych i artykułów gospodarstwa domowego, z wyjątkiem napojów zawierających alkohol lub napojów na bazie drożdży zawierających ponad 6% alkoholu, pod warunkiem że powierzchnia handlowa netto nie przekracza 250 m^2.

Zgoda udzielona przez konsumenta na ofertę wizyty z inicjatywy sprzedającego nie stanowi zaproszenia w rozumieniu lit. b).

§ 2. Zakazy te nie mają też zastosowania do jednostek oddziałów, których główna działalność polega na sprzedaży następujących towarów:

a) gazet, czasopism, wyrobów tytoniowych i artykułów dla palaczy, kart telefonicznych i produktów loterii krajowej;

b) nośników utworów audiowizualnych i gier wideo oraz ich wypożyczania;

c) benzyny i oleju napędowego do pojazdów silnikowych;

d) lodów w pojedynczych porcjach;

e) produktów spożywczych przygotowanych w jednostce oddziału, które nie są tam konsumowane.

Przez główną działalność rozumie się okoliczność, gdy sprzedaż towarów stanowiących główną działalność wynosi przynajmniej 50% rocznego obrotu […]”.

8 Artykuł 17 § 1 LHO stanowi:

„Zakazy wymienione w art. 6 lit. a) i b) oraz w art. 8 nie dotyczą miejscowości wypoczynkowych i gmin lub ich części uznanych za ośrodki turystyczne”.

Okoliczności sporu głównego i pytanie prejudycjalne

9 Z postanowienia odsyłającego wynika, że pozwane w postępowaniu głównym otwierają swoje centra ogrodnicze przez siedem dni w tygodniu. Uznając tę praktykę za sprzeczną z art. 8 i nast. LHO, Pelckmans wniósł do rechtbank van koophandel te Antwerpen (sądu handlowego w Antwerpii) o nakazanie zaprzestania tej praktyki i zobowiązanie rzeczonych pozwanych do przestrzegania jednego dnia wolnego w tygodniu.

10 Pozwane w postępowaniu głównym zakwestionowały przed tym sądem skargę Pelckmansa, podnosząc, że przywołane przepisy LHO są sprzeczne z prawem Unii, w szczególności z dyrektywą 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotyczącą nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniającą dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („dyrektywą o nieuczciwych praktykach handlowych") (Dz.U. L 149, s. 22), a także z art. 10 i 11 konstytucji.

11 Przed rozstrzygnięciem sprawy co do istoty rechtbank van koophandel te Antwerpen postanowieniem z dnia 27 października 2011 r. przedłożył w trybie prejudycjalnym Trybunałowi dwa pytania, dotyczące wykładni, odpowiednio, dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych oraz art. 34 TFUE, 35 TFUE, 49 TFUE i 56 TFUE, a ponadto przedłożył jedno pytanie prejudycjalne Grondwettelijk Hof.

12 Postanowieniem z dnia 4 października 2012 r. w sprawie Pelckmans Turnhout (C-559/11, EU:C:2012:615) Trybunał udzielił na pierwsze pytanie prejudycjalne i na pierwszą część drugiego pytania prejudycjalnego odpowiedzi, iż „dyrektywę [o nieuczciwych praktykach handlowych] należy interpretować w ten sposób, że nie znajduje ona zastosowania do prawodawstwa krajowego, takiego jak będące przedmiotem postępowania głównego, którego jednym z celów nie jest ochrona konsumentów". Jeśli chodzi o drugą część pytania drugiego, Trybunał uznał ją za oczywiście niedopuszczalną na tej podstawie, że [rechtbank van koophandel te Antwerpen] nie wyjaśnił dostatecznie względów, dla których miałby uznać wnioskowaną wykładnię postanowień traktatu FUE za niezbędną do celów rozstrzygnięcia sporu głównego, i nie dostarczył wyjaśnień co do związku, jaki dostrzega on między tymi postanowieniami a przepisami krajowymi mającymi zastosowanie w rzeczonym sporze.

13 Z kolei Grondwettelijk Hof, rozpatrujący pytanie prejudycjalne dotyczące konstytucjonalności, postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy zasadę równości ustanowioną w art. 6 ust. 3 [TUE] oraz w art. 20 i 21 karty […] w związku z art. 15 i 16 tej karty oraz z art. [34–36 TFUE, 56 TFUE i 57 TFUE] należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona uregulowaniu takiemu jak znajdujące się w art. 8, 9, 16 i 17 [LHO], ponieważ zawarte w nim zobowiązanie do przestrzegania jednego wolnego dnia w tygodniu:

— nie ma zastosowania do przedsiębiorców mających siedzibę na dworcach kolejowych lub w jednostkach oddziałów spółek transportu publicznego, do sprzedaży na lotniskach i w strefach portowych służących międzynarodowym przewozom podróżnych, do sprzedaży na stacjach paliw lub w jednostkach oddziałów znajdujących się na obszarze autostrad, a także do przedsiębiorców mających siedzibę w innych miejscach,

— nie ma zastosowania do przedsiębiorców sprzedających wyroby takie jak gazety, czasopisma, wyroby tytoniowe i artykuły dla palaczy, karty telefoniczne i produkty loterii krajowej, nośniki utworów audiowizualnych i gry wideo, lody, a także do przedsiębiorców oferujących inne wyroby,

— ma zastosowanie wyłącznie w handlu detalicznym, czyli do przedsiębiorstw zajmujących się sprzedażą na rzecz konsumentów, lecz nie ma zastosowania do innych przedsiębiorców,

— oznacza, przynajmniej dla przedsiębiorców prowadzących działalność za pośrednictwem fizycznego punktu sprzedaży i mających bezpośredni kontakt z konsumentem, wyraźnie surowsze ograniczenie niż dla przedsiębiorców prowadzących działalność za pośrednictwem sklepu internetowego lub ewentualnie za pomocą innych form sprzedaży na odległość?".

W przedmiocie właściwości Trybunału

14 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający zasadniczo dąży do ustalenia, czy zasady równości i niedyskryminacji ustanowione w art. 20 i 21 karty, odczytywane w świetle jej art. 15 i 16 oraz art. 34–36 TFUE, 56 TFUE oraz 57 TFUE, należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one przepisom krajowym takim jak LHO, które z zastrzeżeniem niektórych wyjątków przewidują zakaz otwierania sklepów przez kupców przez siedem dni w tygodniu poprzez narzucenie im jednego dnia wolnego w tygodniu.

15 Rząd niemiecki i Komisja Europejska podnoszą brak właściwości Trybunału do udzielenia odpowiedzi na to pytanie ze względu na to, iż postanowienie odsyłające nie zawiera żadnej informacji pozwalającej uznać, że przedmiot sporu głównego wykazuje związek z prawem Unii.

16 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 94 lit. c) regulaminu postępowania przed Trybunałem wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym powinien zawierać omówienie powodów, dla których sąd odsyłający rozpatruje kwestię wykładni lub ważności określonych przepisów prawa Unii, jak również związku, jaki dostrzega on między tymi przepisami a uregulowaniami krajowymi, które znajdują zastosowanie w postępowaniu głównym. Omówienie to, podobnie jak zwięzłe omówienie istotnych okoliczności faktycznych sprawy wymagane w art. 94 lit. a) tego regulaminu, powinno umożliwić Trybunałowi ocenę, oprócz dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, jego właściwości w przedmiocie odpowiedzi na przedstawione pytanie.

17 Należy również przypomnieć, że zakres stosowania karty w odniesieniu do działań państw członkowskich został określony w jej art. 51 ust. 1, zgodnie z którym postanowienia karty mają zastosowanie do państw członkowskich tylko w sytuacji, gdy stosują one prawo Unii (wyrok Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, pkt 17).

18 Przepis ten potwierdza również utrwalone orzecznictwo, zgodnie z którym prawa podstawowe chronione w porządku prawnym Unii znajdują zastosowanie we wszystkich sytuacjach podlegających prawu Unii, ale nie poza takimi sytuacjami (zob. wyrok Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).

19 Takie określenie zakresu zastosowania praw podstawowych Unii potwierdzają ponadto wyjaśnienia dotyczące art. 51 karty, które zgodnie z art. 6 ust. 1 akapit trzeci TUE i z art. 52 ust. 7 karty powinny być uwzględniane przy jej wykładni. Zgodnie z tymi wyjaśnieniami „wymóg poszanowania praw podstawowych określonych w kontekście Unii jest wiążący dla państw członkowskich wyłącznie wtedy, gdy działają one w zakresie zastosowania prawa Unii" (wyrok Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, pkt 20).

20 Wynika z tego, że jeżeli stan prawny nie jest objęty zakresem stosowania prawa Unii, Trybunał nie jest właściwy do jego oceny, a przytaczane ewentualnie postanowienia karty nie mogą stanowić samodzielnej podstawy do nadania mu takiej właściwości (zob. podobnie postanowienie Currà i in., C-466/11, EU:C:2012:465, pkt 26; a także wyrok Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, pkt 22).

21 Przytoczone motywy są w pełni zbieżne z przesłankami, na których opiera się art. 6 ust. 1 TUE, zgodnie z którym postanowienia karty w żaden sposób nie rozszerzają kompetencji Unii określonych w traktatach. Podobnie na podstawie art. 51 ust. 2 karty nie rozszerza ona zakresu zastosowania prawa Unii poza kompetencje Unii, nie ustanawia nowych kompetencji ani zadań Unii ani też nie zmienia kompetencji i zadań powierzonych jej w traktatach (zob. wyroki: McB., C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, pkt 51; Dereci i in., C-256/11, EU:C:2011:734, pkt 71; a także Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, pkt 23).

22 Postanowienie odsyłające nie zawiera żadnego konkretnego elementu pozwalającego stwierdzić, że sytuacja prawna w sporze głównym wchodzi w zakres stosowania prawa Unii.

23 Postanowienie to – jak również uwagi na piśmie przedstawione Trybunałowi – w żaden bowiem sposób nie stwierdza, że rzeczony spór wykazuje związek z którąkolwiek z sytuacji uregulowanych przez postanowienia traktatu przywołane przez sąd odsyłający.

24 W każdym razie jeśli chodzi o stosowanie wskazanych przez ów sąd art. 34–36 TFUE w dziedzinie swobodnego przepływu towarów, należy przypomnieć, że Trybunał wielokrotnie orzekał, iż postanowienia te nie mają zastosowania do przepisów krajowych w zakresie zamykania sklepów, które obowiązują wszystkie podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terytorium danego kraju i które mają zastosowanie bez rozróżnienia, de iure i de facto, do sprzedaży produktów pochodzenia krajowego i do produktów pochodzących z innych państw członkowskich (zob. w szczególności wyroki: Punto Casa i PPV, C-69/93 i C-258/93, EU:C:1994:226, pkt 15; a także Semeraro Casa Uno i in., od C-418/93 do C-421/93, od C-460/93 do C-462/93, C-464/93, od C-9/94 do C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94, C-24/94 i C-332/94, EU:C:1996:242, pkt 28).

25 Podobnie jeśli chodzi o art. 56 TFUE i 57 TFUE w dziedzinie swobodnego świadczenia usług, także przywołane przez sąd odsyłający, wystarczy stwierdzić, że rozpatrywane przepisy obowiązują wszystkie podmioty gospodarcze wykonujące działalność na terytorium kraju, które ponadto nie mają na celu uregulowania warunków dotyczących świadczenia usług zainteresowanych przedsiębiorstw, oraz wreszcie że ograniczające skutki, jakie mogą one wywierać na swobodne świadczenie usług, są zbyt niepewne i zbyt pośrednie, aby ustanowiony przez nie obowiązek mógł być uważany za naruszający tę swobodę (zob. analogicznie wyrok Semeraro Casa Uno i in., EU:C:1996:242, pkt 32).

26 Z powyższych rozważań wynika, że właściwość Trybunału w przedmiocie wykładni postanowień karty przywołanych przez sąd odsyłający nie została stwierdzona.

27 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że Trybunał nie jest właściwy do udzielenia odpowiedzi na pytanie Grondwettelijk Hof.

W przedmiocie kosztów

28 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Trybunał sprawiedliwości Unii Europejskiej nie jest właściwy do udzielenia odpowiedzi na pytanie przedstawione w trybie prejudycjalnym przez Grondwettelijk Hof (Belgia).

Podpisy